Регистрационен индекс
ВСС-12010 16.10.26

**Отговори на въпроси на Български институт за правни инициативи:**

1. **Каква е Вашата оценка за ефективността на настоящия Висш съдебен съвет за осигуряване и отстояване на независимостта на съдебната власт и отделните магистрати, например като при случаите със съдия Владислава Цариградска, съдия Ивайло Йосифов, прокурор Ивайло Занев, прокурор Иво Илиев, разкритията около кръга на Петьо Петров „Еврото" и Мартин Божанов „Нотариуса"? Какво бихте променили, ако Ви изберат за член на ВСС при изпълнение на тези правомощия и задължения?**

Поддържам становището си, че основната роля на ВСС е да не допуска магистратите да бъдат подлагани на незаконно вмешателство при изпълнението на задълженията им, да осигури защитата им от политически натиск или незаконно влияние от какъвто и да е характер. Само по този начин ще се осигури пълно зачитане и прилагане на принципа на върховенство на закона. Както съм посочила и в концепцията си, в последните години ВСС действаше по-скоро като пасивен регистратор на събития след медийни скандали или сигнали за натиск, вмешателство и дори физическа саморазправа с дадени магистрати, вместо да застане безкомпромисно като щит пред тях и да опази сигурността, честта и достойнството им.

Винаги съм считала, че публичността на дадени събития не изчерпва фактологията по тях. Новият ВСС трябва да се отдели от виждането, че едно събитие се е състояло, само ако е станало публично известно. Следването на този принцип крие риск магистратите да задълбочат недоверието си в механизмите на съвета да ги защити от преките опасности, които носи и без това достатъчно отговорната ни професия. Важно е всеки един следовател, прокурор или съдия да е спокоен, че рисковете, които стоят зад действията и произнасянията му са сведени до минимум и именно ВСС да бъде органът, който да гарантира това. Не би следвало единственият инструмент за защита на магистратите да останат медиите, които дават гласност на определени събития, за сметка на декларативните функции на ВСС по опазване личността и професионализма им. Следва да се разработят качествени

правила за бързо реагиране, в случай на засягане и натиск върху дадени магистрати. Нека си припомним, че в недалечното минало станахме свидетели на редица заплахи и предупреждения от сенчести кръгове срещу поредица от магистрати. Някои колеги намираха в служебните си чекмеджета и в пощенските си кутии пликове с патрони и изрезки от вестници, съдържащи заплахи. Магистрати бяха следени, физически нападани, като бе оказван натиск и срещу семействата им. Подобни събития изискват не просто незабавната реакция на правоохранителните органи, но и бърза и остра защита и от страна и на ВСС.

2. **Какво е Вашето мнение за възможността да бъдат отзовавани изборни членове на ВСС от професионалната квота?**

Подобна възможност следва да бъде много внимателно съобразена с риска тя да не се превърне в инструмент за политическа, икономическа и лобистка саморазправа с определени членове на съвета. Независимостта на членовете на ВСС се преценява още на прага на влизането им в органа, при самите избори и на база обективното, честно и прозрачно гласуване от прокурорската общност. Не виждам също така основания да се предвиди възможност за отзоваване на членове на ВСС от професионалната квота, а такава да не се предвижда за членовете, избрани от квотата на Народното събрание. Последното само би засилило и без друго осезаемото усещане, че политическата квота във ВСС е водеща сила и че съветът е зависим от властимащите. Следването на подобен принцип е недопустимо, ако искаме да възвърнем доверието на гражданите в обективността на ВСС и да подсилим авторитета на институцията. С встъпването си в длъжност всеки член на ВСС, без значене дали е избран от професионалната квота или от тази на Народното събрание, е равен сред останалите си колеги. Гласът на всеки един от членовете има еднаква тежест.

3. **На какъв профил и на какви конкретни професионални и морални качества ще държите, когато се наложи да избирате**

**главен прокурор на Република България във Вашия мандат, ако бъдете избран за член на Висшия съдебен съвет?**

Профилът на бъдещия главен прокурор трябва да бъде изчистен от политически популизъм и да се фокусира върху три фундаментални стълба: да бъде човек от прокуратурата, който познава проблемите й отвътре, да притежава висок професионален интегритет и морална независимост. Защо това е важно? Публично защитената независимост на бъдещия главен прокурор ще сведе до минимум възможностите той да бъде уязвим и да стане жертва на поредната вълна от спекулации и политически и медийни атаки срещу самата институция. Неговият профил трябва да изключва всякакви зависимости от политически партийни централи, бизнес кръгове или икономически лобита. Прокуратурата е силна само когато се ръководи от личност, притежаваща смелост да отстоява закона с еднакъв аршин, независимо дали касае политици по върховете на властта. Кандидатът трябва да притежава медийна култура и готовност да застане като институционален щит зад своите прокурори при външни и вътрешни атаки. Бъдещият главен прокурор трябва да притежава висока правна култура, да споделя визията за модерна политика по управление на институцията с цел поддържане на институционален престиж. Той трябва да бъде лидер, който не търси лична власт, а работи за справедлива кадрова политика, защитава своите колеги от неправомерен линч и поставя справедливостта и правосъдието за гражданите като свой най-висок приоритет.

4. **Една от широко дискутираните теми в магистратските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса - смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата?**

Бюджетната независимост на съдебната власт и достойното заплащане на труда на магистратите е основополагащ критерий в стандартите за независимост на магистратите и на съдебната власт от останалите две власти. Законова регламентация по въпросите на възнагражденията, при това доста строгата, вече е налице. Именно тя е и гаранцията за самостоятелността на бюджета на съдебната власт, в която органите на изпълнителната власт не упражняват компетентности в процеса на съставяне, изпълнение и отчитане на същия. Личното ми мнение е, че финансовата обезпеченост на магистратите намира отражение не само в институционалната независимост, но и при личната.

Назрял е моментът, в който следва да се актуализират възнагражденията на магистратите от районните нива, тъй като те са двигателят на прокуратурата. Проблемът с техните възнаграждения стои на дневен ред отдавна и е време да встъпим в открит дебат за намиране на справедливо решение за намаляване на постоянното увеличаване на разликата във възнагражденията на различните нива на прокуратурата. Несправедливо е колегите от районните нива да получават в пъти по-ниско възнаграждение, а да поемат най-големия обем от работата на прокуратурата. Убедена съм, че съществуват различни варианти за гарантиране на справедливо възнаграждение на първоинстанционните нива и намаляване разликите между различните инстанции.

Намирам нововъведението в Закона за държавния бюджет на Република България за 2026 г., с което магистратите и съдебните служители започнаха да плащат лични осигурителни вноски от 1 август 2026 г., за изключително деструктивно като подход. Финансовата независимост на магистрата не е лична привилегия, тя е фундаментална гаранция за справедливо правосъдие за гражданите. Приетият модел на поетапно прехвърляне на осигурителната тежест върху магистратите може да се превърне в своеобразен фискален капан за системата, а доходите на заетите в нея дори да се окажат значително намалени.

5. **При разработването на представената от Вас концепция използвали ли сте система с генеративен изкуствен интелект или софтуер, базиран на големи езикови модели?**

При разработването на концепцията ми не съм използвала системи и софтуер, базиран на големи езикови модели. Проверявала съм в онлайн пространството определена фактология, която е била относима към изграждането на собствените ми тези. Концептуално съм разчитала единствено и само на собствените си знания, умения, опит и идеи, изградени и формирани на база над 22-годишната ми практика и стотиците срещи и разговори с колеги в цялата страна относно проблемите, нуждите, слабостите и добрите примери в работата на прокуратурата като институция.

**Въпроси по концепцията:**

1. **На стр. 3-4 от концепцията Ви пишете, че новият ВСС „не може да бъде пасивен регистратор на медиен, политически и обществен линч както срещу действащи магистрати, така и срещу членовете на самия съвет, а следва да реагира незабавно" и „трябва да служи като институционален щит срещу всякакви опити за накърняване достойнството, честта и изграденото добро име на магистрата". В мотивационното Ви писмо добавяте, че правото на критика и общественият контрол „губят своята легитимност, когото се подменят с етикети, манипулативни внушения и опити институционалният избор до бъде сведен до задочни медийни епизоди", и че отговорите се дължат „не в полето на предварително режисирани скандали". Какви критерии бихте използвали, за да определите дали дадена публикация е „линч" и кой скандал е „режисиран"? Смятате ли, че „незабавна" реакция от ВСС дава възможност за проверка на фактите? Какво би трябвало да бъде поведението на ВСС, ако се окаже, че след институционалната реакция, публикацията съдържа действителни факти? През 2022 г. сте наградена от главния**

**прокурор „за съществен принос за повишаване авторитета на Прокуратура на Република България" като негов говорител. Как оценявате днес този принос, при положение че доверието в прокуратурата в тези години достигна най-ниските си нива?**

Единственият критерий за това дали даден скандал е режисиран е този дали има достатъчно конкретни доказателства за дадени публични твърдения. Ако такива липсват, а въпросните твърдения се основават на произволен, откъслечен и „удобен" анализ на този, който ги разпространява, значи не бихме могли да говорим за убедителност нито на самите твърдения, нито на твърдящия ги. Реакция на ВСС спрямо посегателства срещу магистрати е необходима и следва да бъде незабавна. Ако се окаже, че след институционалната реакция, дадена публикация съдържа действителни факти и не се касае за режисиран скандал, следва ВСС да излезе с опровержение и да даде право на отговор на засегнатите страни.

По отношение на отличието ми като говорител на главния прокурор, бих могла да кажа следното. Функцията на говорител на главния прокурор е институционално задължение за комуникация с обществеността, а не политически или личен манифест, нито обслужва лични интереси на който и да е главен прокурор. Той представя информация за дейността на прокуратурата по принципни и стратегически въпроси, дава информация за работата на прокуратурата по конкретни преписки и дела от обществен и медиен интерес. Работата на говорителя на главния прокурор има за цел предоставяне на своевременна и обективна информация за дейността на прокуратурата като гарант за защита на правовия ред. Именно това съм се старала да постигна в годините в качеството ми на говорител. Повярвайте, това не е никак лесна задача. Това е свързано с денонощен информационен натиск и хиляди изтощителни разговори, при които си длъжен с професионализъм да отсееш най-важното, понасяйки

непрестанен стрес, тежки лични лишения и изживяване на всеки отделен случай.

Всъщност функция на говорител на главния прокурор представлява представяне на работата на цялата Прокуратура на Република България пред обществото. В съвременния свят комуникацията на прокуратурата с медиите и гражданите е ключов елемент от принципа за прозрачност на правосъдието. В този смисъл, институционалната комуникация изисква да обясниш пред обществото сложни правни казуси на разбираем и достъпен език, без да нарушаваш следствената тайна и без да засягаш презумпцията за невиновност. Този опит ме научи на бърза реакция при кризисни ситуации и на желязна отговорност към всяка публично изречена моя дума. През цялото време съм изпълнявала длъжността прокурор като съм съвместявала и функцията на говорител на прокуратурата, която някой така или иначе трябва да изпълнява. Бях избрана за тази роля като поех тежката отговорност да бъда на екран при всеки случай, който е от медиен и обществен интерес. Именно аз съм тази, която изпълняваше тази отговорна задача, а след това и като публично лице поемаше всички негативи, които произлизат от това. Денонощно съм се старала да представя работата на колегите си от цялата страна по делата, по които работят.

Фактът, че съм била говорител на прокуратурата в един момент от професионалната ми биография не е определящ за професионалните или моралните ми качества, а е епизод от живота и битието ми на прокурор. Колегите ме познават не по телевизионните кадри, а по това как работя като прокурор и как защитавам държавното обвинение в съдебната зала. А в съдебната зала етикетите отпадат – там остават само законът, експертизата и събраните по надлежен ред доказателства. Когато дебатът за качествата и способностите ми бъде изместен от зрелището, а стремежът към обективност отстъпи пред сензацията, на преден план излиза внушението вместо истината. Нямам грях, че съм изпълнявала функцията на говорител на прокуратурата точно в този период на динамични процеси. Следва ясно да се разграничи, че не съм била част от

ръководството на прокуратурата, а съм поела единствено огромната тежест и отговорност да бъда нейното лице, което да представя работа на колегите си от цялата страна пред обществото. Качеството на работата ми като прокурор, която е основна, е налице и може да бъде видяно и оценено чрез постигнатите в съдебна зала справедливи решения. Горда съм, че имах възможността да бъда лицето на прокуратурата, което именно ми погна да имам широк поглед към нейната работа.
Несправедливо е отговорността за недоверието да се носи от всички колеги магистрати с доказани професионални и морални качества, с които години наред споделяме тежестта и отговорността на прокурорската работа. През годините станахме свидетели на поредица от казуси, наричани в медиите „Осемте джуджета", „Нотариуса" и прочее, след които се зародиха съмнения за нечисти сделки, заговори се за сенчести кръгове в прокуратурата, „за семейство" и обвързаности. Името на институцията прокуратура беше опетнено. Бе допуснато недоверието да проникне и отвътре – между нас прокурорите. Прокурорите загубиха доверие в прокуратурата. Уверена съм, че казуси като тези обаче не са повод всички честни, достойни и независими прокурори и цялата институция повсеместно да бъде заклеймявана публично, само защото единици от колегите ни някога, някъде са проявили недостойно поведение.

2. **На стр. 7 от концепцията Ви заявявате: „Категорично съм против избягване на конкурсното начало чрез назначаване за заместници на прокурори от по-долустояща прокуратура, които... получават кариерен бонус и остават като прокурори в по-горно ниво, без конкурс. Тази порочна практика следва да прекрати". На стр. 2-3 определяте като основни проблеми „липсата на достатъчна прозрачност при някои кадрови решения" и „продължителните командирования, които създават усещане за временна зависимост". Как бихте отнесли тези констатации към собствения Ви кариерен път, който започвате като следовател, през 2017 г. назначение в Специализираната**

**прокуратура, а от 06.01.2020 до 17.06.2022 г. командироване да изпълнявате функциите на прокурор във ВКП.**

Командироването като инструмент за подпомагане работата на отделни прокуратури и облекчаване на тяхната дейност носи своите безспорни позитиви. В годините назад обаче станахме свидетели на доста произволни практики, които както знаете дори доведоха до законодателни промени с оглед ограничаване възможностите в периодите за командироване.
Гарантирам ви, че няма да срещнете командирован прокурор, който да се чувства „на мястото си". Всеки един колега би предпочел да се яви на конкурс, да го спечели и да бъде назначен на титулярна позиция, която би му осигурила нужното спокойствие и сигурност на работното място. Както е известно обаче липсата на конкурси и продължителното им с години приключване доста често води до командироване на колеги. Бавните и формални процедури около конкурсите до голяма степен принуждават административните ръководители да прибягват до командироването, за да осигурят нормална и адекватна работа на съответната прокуратура.
В моята биография аз също съм била командирована, но кариерното ми израстване от младши следовател до върховен прокурор се дължи единствено на преминати и спечелени конкурси.

3. **На стр. 3 от концепцията Ви посочвате като заплаха „опитите на представители на политическите среди у нас да влияят върху нейната независимост", а на стр. 4 добавяте едно изречение: прокурорът трябва да работи без страх от неправомерен натиск, „независимо дали той произтича отвън или от вътрешната организация на системата". Какъв механизъм предлагате за защита на прокурора, когато натискът идва от административния ръководител или от горестоящата прокуратура? Като говорител на главния прокурор в продължение на години, срещали ли сте случаи на вътрешен натиск и как сте реагирала?**

В случай, че някой колега се почувства принуден или притиснат, първото нещо, което следва да направи е да даде гласност на случилото се и да потърси съдействие от Прокурорската колегия на ВСС. В този случай мълчанието не е злато. От своя страна членовете на съвета следва веднага да реагират и незабавно да вземат становище дали се касае за дисциплинарно нарушение или се съдържат данни за извършено престъпление.

4. **На стр. 9 от концепцията Ви определяте като основни проблеми на атестирането „прекомерната тежест на количествените показатели, недостатъчна оценка на качеството но прокурорските актове, различна практика на атестационните комисии, прекомерно продължителност на процедурите". На стр. 10 обаче заключавате, че обективната оценка „би могла да бъде извършена от атестационните комисии по места", защото в тях участват прокурори, които „имат най-ясна представа от качествата на колегите си" и „лични впечатления", поради което „тяхната роля следва да е водеща в атестационния процес". На стр. 6 предлагате хабилитираните преподаватели да бъдат ограничени само до конкурсите за първоначално назначаване, а на стр. 7 — връщане на събеседването в конкурсите за повишаване. Считате ли, че и трите предложения биха могли да доведат до затваряне на оценяването единствено в съсловието и по места и как това би спомогнало за преодоляване на различната практика на атестационните комисии? Как би се гарантирало, че в структура, в която оценяващите са колеги и подчинени на същия административен ръководител „личните впечатления" ще са гаранция за обективност, а не за обратното?**

Идеята за разширяване ролята на местните атестационни комисии се базира на обстоятелството, че колегите по места познават доста по-детайлно и конкретно възможностите –

позитивните и негативните черти от професионалния живот на съответния магистрат. Така обективността в оценяването би се повишила. Същевременно е невъзможно атестирането да не се основава на единни, унифицирани правила, които да осигуряват равна база за оценяване качествата на всички прокурори. Не би било справедливо членовете на местните атестационни комисии да оценяват колегите си по лично усмотрение, затова ВСС трябва да утвърди единни критерии за оценяване. Би било полезно и би спестило значителен времеви ресурс количествените показатели като натовареност, бързина, срокове да се генерират автоматично по еднаква формула за цялата страна, като това би могло да се случи в електронна среда. За целта би могла да се използва УИС, тъй като системата позволява подобно надграждане. Софтуерът би могъл автоматично да изчислява показателите на прокурора в един град и показателите на друг колега в другия край на страната по абсолютно идентичен начин. Това би допринесло за свеждане до минимум на възможностите местната комисия да завиши или занижи субективно числовите резултати. Така за ВСС ще остане единствено контролната функция и тази по изготвяне на подзаконовата нормативна база и съответните критерии. Следва КАК да има правомощия да извършва кръстосани проверки на резултатите и ако констатира нелогични резултати – например само положителни или само отрицателни оценки в даден район, да може да извършва последваща контролна проверка и да има възможност за служебна корекция на резултата в случай на констатирани разминавания или нередности.

5. **На стр. 19-20 от концепцията Ви в раздела „Дисциплинарна дейност на ВСС" посочвате, че не трябва да се допуска „необоснована институционална репресия". Какви промени предлагате по отношение на тази дейност на съвета?**

Ускоряването на производствата е първата крачка към преодоляване на усещането за необоснована репресия, щом се

касае до образувано срещу даден магистрат дисциплинарно производство. Времето, в което един прокурор или съдия е обект на дисциплинарно производство, би могло да окаже неподозиран ефект не само върху авторитета на конкретната личност, но и върху психическите и емоционалните му способности да упражнява професията си обективно. Затова, когато се налагат дисциплинарни наказания следва да се обезпечи както независимостта, така и ефективният контрол върху дейността на магистратите. Във всички случаи обаче, при определяне на дисциплинарното наказание трябва да се съблюдават тежестта на нарушението, формата на вина, обстоятелствата при които е извършено нарушението и поведението на магистрата.

Не е без значение и предсказуемостта и критериите, по които едно дисциплинарно нарушение се санкционира. Наблюдава се неприятната тенденция за едно и също по вид нарушение различни магистрати да бъдат наказвани с различни по тежест наказания. Затова и следва да се изгради обективна и еднаква скала, по която да се движи налагането на дисциплинарни наказания. Разбира се, следва да се направи и обстоен преглед на досегашната практика на ВСС, за да се набележат типичните случаи на нарушения и такива, които биха били по-скоро изключения.

Необходим е и филтър на допустимост на сигналите още при постъпването им. Анонимни, необосновани или личностно насочени мотиви, които не са базирани на реалните изисквания на закона и на Етичния кодекс не следва да стоят на вниманието на Дисциплинарната комисия и не следва да се разглеждат от ВСС.

Като най-важна гаранция за обективността, безпристрастността и законосъобразността при реализиране на дисциплинарното производство остава възможността за съдебен надзор върху актовете на дисциплинарно наказващия орган. В този смисъл константната практика на ВАС показва, че най-често биват наказвани нарушения, свързани с неспазване на сроковете и забавяния при произнасянето. Често пъти обаче има обективни причини за забавяне при решаването на някои преписки,

включително високата натовареност на прокурорите. Това води до несъобразено с обективните фактори наказание, което при един прокурор със 100 дела на месец може да се окаже същото като наказанието на друг прокурор с 10 дела на месец, само защото е налице неспазване на законоустановените срокове. Затова е разумно следващият състав на Дисциплинарната комисия да направи преглед на съдебната практика и при необходимост да поиска експертно съдействие от съдии със специализация в сферата на дисциплинарните наказания, така че да се изгради нов, работещ механизъм за преценка на тежестта и обосноваността на всяко отделно наказание.

Силвия Милева